

[A. C. Mortensen.]

ring og Læplantning til at skærme Kulturplanterne mod de stærke Vestenstorme, først da kom der rigtig Gang i Arbejdet; men siden er der ogsaa udført et mægtigt Arbejde paa dette Omraade.

I Midten af forrige Aarhundrede laa over 30 pCt. af Jyllands Areal hen i ukultiveret Stand, den væsentligste Del heraf udgjordes af Lyngheder, der strakte sig over 102 Kvadratmil. Nu er der vist mellem 30 og 40 Kvadratmil tilbage, men da en Kvadratmil udgør 10 285 Tdr. Land, er der jo nok at tage fat paa endnu. Og der er saa vist ingen Grund til at lytte til de Røster, der beklager sig over, at Heden forsvinder. Der vil altid være Bakkedrag med Lyng og meget daarlig Jord, hvorpaa intet kan gro, som for vore Efterkommere vil vidne om, hvordan Jylland engang saa ud.

Naar man jævnligt har Lejlighed til at færdes ude i Hedeegnene, kan man ikke andet end fryde sig over, hvorledes Lyngen Aar efter Aar trænges tilbage og Heden omdannes til frugtbar Markjord, og hvorledes der rejser sig det ene smukke Hjem efter det andet, dèr, hvor før kun var ufrugtbar Lynghede. Jeg skal jo heller ikke nægte, at jeg føler mig stolt over, at det var en af de ledende Socialdemokrater, K. M. Klausen, der i Aarhundredets Begyndelse rejste Kravet om Tilskud til Hedeopdyrkerne. Han rejste det saa stærkt og kraftigt, at det da regerende Venstreparti efter i nogen Tid at have rejst rundt og talt Haansord om denne Københavner, der vilde tale med i saadanne Spørgsmaal som Hedeopdyrkning, maatte imødekomme Kravet.

Der gives nu Tilskud til Hedeopdyrkerne, men det er kun smaa Beløb, der gives, ca. 25 Kr. pr. Hektar, og kun til 1 ha aarlig til den enkelte Hedeopdyrker. Derfor har denne Bevilling Betydning for de Folk, der søger at udvide de bestaaende Ejendomme ved Aar efter Aar at tage et Stykke Hede ind og kultivere, men den har ikke nogen videre Betydning for de mange, der opdyrker Heden for at skabe nye Hjem, og dem er der jo mange af.

Jeg vil gerne her sige, at den Omstændighed, at 60—70 Kvadratmil Hede er blevet opdyrket eller beplantet, har ogsaa givet sig Udslag i en stærk Befolkningstilvækst i de jyske Hedeamter. Her har Befolkningstilvæksten i Tiden fra 1860 til 1925 været ca. 100 pCt., medens den i Øernes Amter kun er 25—30 pCt. Dette er et godt Bevis paa den mægtige Betydning, som Hedeopdyrkingen har.

Lad mig nævne et Par Eksempler ude

fra min egen Kreds paa, hvad disse Nybyggere paa Heden opnaar. Jeg tager et Par Eksempler fra Hedeselskabets Tidsskrift fra Februar 1934. Det drejer sig om to Mænd, der har faaet et lille Legat, derfor omtales de i dette Tidsskrift. Den ene er en Mand ved Navn Niels Jacobsen, Resenholm. Han paabegyndte i 1900 Opdyrkingen af 78 Tdr. Land Hede, som han købte for sine Sparepenge, 1 575 Kr. I 1901 satte han de første Bygninger. Nu er det hele opdyrket, og han har en Gaard med en Besætning paa 3 Arbejdsheste, 14 Malkekøer, 21 Ungkreaturer, 21 Svin og 80 Høns. Prioritetsgælden er 12 000 Kr.

Den anden hedder Anders Jacobsen, Sdr. Resen. Han købte i 1907 28½ Tdr. Land for 325 Kr. Selv ejede han 500 Kr., og 500 Kr. laante han af en Slægtning. Han tog straks fat paa Opdyrkingen og paa at faa lidt Bygninger rejst. Han har senere i to Gange købt 63½ Tdr. Land Hede for 3 000 Kr. Det hele er nu opdyrket paa nær 10 Tdr. Land. Han har en Besætning paa 2 jyske Heste, 13 Malkekøer, 9 Ungkreaturer, 2 Grisesøer, 13 Fedesvin og 40 Høns. Prioritetsgælden er 10 000 Kr.

Nu er det naturligvis ikke alle Nybyggere paa Heden, der naar saa vidt, men der er dog ogsaa nogle, der naar endnu videre. Jeg kan i denne Forbindelse nævne en Mand i Aars, jeg tror, det er Gleerup, han hedder. Han begyndte i 1888 paa en Hedeparcel med en Kapital paa 2 600 Kr. Han har senere indkøbt 300 Tdr. Land, dels Hede og dels forsømt mager Markjord, som han har opdyrket og i Løbet af Aarene bygget 6 Gaarde paa, hvoraf han selv, der nu er 70 Aar, ejer den ene, medens de fleste af de andre er paa Børnenes Hænder — han har mange Børn. Han ansættes nu til en Formue paa ca. 120 000 Kr.

Hvilke mægtige Værdier er her ikke skabt; det er vel kun faa Steder, der nykubes saadanne Værdier. Derfor synes jeg, det var rimeligt, om man rakte disse Folk, der lever under meget nøjsomme og haarde Vilkaar, navnlig de første Aar, en Haandsrækning. Det er kun faa Steder, der er en saadan Arbejdsglæde som hos disse Hedeopdyrkere. Det er ikke disse Folk, der kører Landet rundt i Biler for at høre det ærede Medlem Hr. Thomsen eller Knud Bach eller aandsbeslægtede tale om de elendige Tider og den endnu elendigere Regering. Nej, det er Folk, der bliver hjemme og passer deres Sager, naar de ikke har noget at tage ud efter. Derfor klarer de sig som Regel ogsaa.

Spørger man, hvorledes det kan være,